

Irena Fuchsová Když Aleš nosí moji sukni

aneb
třiasedmdesát
mých stříbrných
blogů

blog.iDNES.cz

Irena Fuchsová

Když Aleš nosí

moji sukni

**aneb třiasedmdesát mých
stříbrných blogů**

Nakladatelství Beskydy

Irena Fuchsová © 2012

Fotografie na zadní obálce © Marcela Brunclíková - Foto Vidrna

© Nakladatelství Beskydy 2012

ISBN: 978-80-87431-15-3

Tuhle knihu věnuju svým dětem, Filipovi a Ritě.

A Honzíkovi Dvořákovi z redakce Blog iDNES.cz. Protože domyslel název téhle knihy. Stříbrné blogy jsou jeho nápad.

Když jsem dělala poslední korektury, poslala jsem mu e-mail.

„Honzíku, proč vlastně moje stříbrné blogy?“

A představte si, Honzík seděl v tu chvíli ve vlaku, a v Kolíně, odkud jsem mu poslala e-mail, měl přestupovat, a jak mi odepsal, málem nepřestoupil! Nicméně mi odepsal toto:

„No, proč, drahá přítelkyně? Proč stříbrný? Tak teda motivy byly dva – prvotní byl rytmus a libozvučnost – slyšíte to, jak to frčí? A pak jsem přece nahlas přemejšlel, jak by se to dalo obhájit a přišlo mi, že je to vlastně úplně logický, páč je to výběr vašich blogů, tedy to nejlepší, tedy co? Rodinné stříbro, přece!“

1.

Chceš ukázat nohu, Ondrášku?

Před několika lety jsme v Činoherním klubu zkoušeli hru, která se po premiéře nehrála příliš dlouho, proto je zbytečně vzpomínat, jak se jmenovala, kdo ji napsal a kdo režíroval. Podstatné bylo, že zkoušení bylo pro nás všechny dost náročné.

Sešla jsem se jednou před zkouškou v dámské šatně s kolegyní herečkou, a ta na mě vychrlila všechno, co jí na zkouškách vadí a po deseti minutách skončila v úplné depresi.

„Premiéra je za čtrnáct dní. Když na to přijde, já se klidně nebudu těch čtrnáct dní koupat!“

V tu chvíli mi došlo, jak strašné pro ni musí zkoušení být, když je schopná udělat něco tak zoufalého, a nabídla jsem jí pomoc.

„Jestli chceš, ukážu ti nohu. A uvidíš, že jsou horší věci, než nějaké zkoušení, které za čtrnáct dní skončí.“ Popotáhla a pak přikývla.

„Tak jo. Ukaž.“ Sedla jsem si vedle ní a vyhrnula jsem levou nohavici džín a ukázala jí vyhublé lýtko, které v roce 1954 bacil dětské obrny doslova vycucł. Chvilí koukala a pak se usmála.

„Díky. Už mi je líp.“

Když jsem si po zkoušce opakovala text s Ondřejem Vetchým, který v této hře také hrál, řekla jsem mu pro pobavení i dopolední příhodu a on ji hned začal „dotahovat“.

„To se roznese po Praze, a až budou mít někde před premiérou, a budou na nervy, tak se bude říkat, ty vole, jdi do Činoheráku, tam mají náповědu, ta ti ukáže nohu a hned ti bude líp!“

Uběhlo čtrnáct dní, měli jsme poslední generálky. Napovídám při zkouškách z první řady, protože jeviště Činoherního klubu je malé a náповěda se tam nevejde. Nevejde se tam ani při představení, takže v Činoherním klubu se odjakživa hraje bez náповědy, což je pro mě ideální, protože dojíždím z Kolína. Ale vraťme se k noze.

Na jevišti probíhá jedna z posledních generálek. Já sedím uprostřed první řady. Ondřej Vetchý je sražen na prkna, jež znamenají alergický záchvat pro každého, kdo nesnáší prach. Leží se zavřenýma očima kousek ode mě. Nakloním se k němu.

„Ondrášku, chceš ukázat nohu?“ Víčka mu zašklubou.

„Děkuju, miláčku. Ale ještě neuzrál čas.“

Tenhle blog jsem napsala proto, aby ti, co se hroubí pod nepřízní toho, co je potkává, byli stateční a vydrželi. Ale pokud mají pocit, že jejich čas uzrál, ukážu jim nohu...

Sobota 5. březen 2011, 20.04 h

Ty vole, já mám pé em es jak krávu

Když jsem tuhle hlášku uslyšela v narvaném kupé pátečního odpoledního rychlíku z Prahy do Brna, zbystřila jsem. Dívka s blondátým mikádem seděla přímo proti mně, takže naděje, že se dozvím, co to pé em es je, byla velká.

„Já měla pé em es před tejdnem a myslela jsem, že mě táta zabije,“ usmála se chápavě na blondýnku její rezavá kamarádka. „Furt něco chtěl, tak jsem ho v duchu někam poslala, ale von to uslyšel a honil mě kolem baráku!“

„Já bych chlapům přála polovičku mého pé em es a vezli by je do nemocnice!“

„Chlapi nemaj představu, co ženský musí s pé em es vytrpět!“

Já vím, že je neslušné poslouchat, co si druzí povídají, ale zrovna tak je neslušné, povídat si nahlas tak, že vás slyší všichni, co s vámi sedí v narvaném kupé, protože vás prostě nejde neslyšet. Fakt je, že tuto neslušnost většinou vítám, protože se díky ní ve vlaku často dozvím věci, které bych se jinde dozvědět nemusela, to vám jako dojížděčka od roku 1994 na trati Kolín–Praha a zpět, mohu stoprocentně zaručit!

A tak jsem ty dvě dívky, co seděly naproti mně, pozorně poslouchala dál, a jejich pé em es mi pěkně vrtalo hlavou. Co to je? Znáš to? Mám to taky? Proboha?! Třeba mám pé em es taky, a ani o tom nevím?!

Bohužel, dívky začaly mluvit o nějakém Danovi, který přišel na ples se svojí novou holkou, ale z plesu odešel s tou starou, a o pé em es jsem se už nic bližšího nedozvěděla.

Zeptala jsem se večer dcery, protože jsem tušila, že vlakové pé em es bude znát, a Rita se na mě podívala pohledem, kterým se na mě dívá často, a ve kterém je skryto sedm slov.

„Si děláš srandu, nebo jsi tak blbá?“

Ano, přesně takhle se na mě dívá moje éterická a půvabná slečna inženýrka! Když jsem jí nedávno řekla, jak si její pohled překládám, popřela to, urazila se, pět minut se mnou nemluvila, a stejně na mě takhle kouká dál.

„Mami, ty nevíš, co to je pé em es!?“ Udělala jsem na ni stejný pohled, jakým častuje ona mě.

„Asi bych se tě, Ritunko, neptala, kdybych to věděla.“

„To je přece, P R E M E N S T R U A Č N Í S Y N D R O M,“ artikulovala pomalu, protože jí bylo jasné, že mi bude chvíli trvat, než si to přeložím do slovníku stařenky, která se narodila přesně v polovině minulého století.

„Aha. Děkuju.“

Byla jsem spokojená. Zase jsem o něco chytřejší. A protože teď už vím, co to pé em es je, můžu vám říct jednu úsměvnou historku, starou třicet let, o které jsem dodneška netušila, že se týká právě pé em es! Ale pozor! Ne ledajakého pé em es! Alespoň uvidíte, že stařenky nejsou žádná béčka!

Měla jsem před třiceti lety kolegyni, která si v podstatě denně stěžovala, že zase špatně spala, že je nervózní, bolí ji hlava a pokaždé skončila tím, že to buď má dostat, nebo to zrovna má, nebo má po tom. Jednou jsem to už nevydržela.

„Prosím tě, ty si pořád stěžuješ na menstruaci, jako kdybys menstruovala celý měsíc!“ Chvilí přemýšlela a pak přikývla.

„A víš, že jo? Já to mám vlastně furt!“

Úterý 8. březen 2011, 20.32 h

Hele, vozičkáři, zase jsem to za vás doma schytala!

„Nebud’ chcipák, ta v televizi se dostala na vozejků až na Mount Everest a ty nejsi schopná dojít na nákup!“

Tak tohle mám na talíři po každé reportáži o tom, jak se nějaký snaživý vozičkář nebo snaživá vozičkářka šplhají někam na horu, nebo se krkolomně prohání na invalidních vozejkách po skalních útesech.

Jak mám vysvětlit panu Fuchsovi, že se někteří tihle snaživci dostali na vozejků po úrazu? Že do té doby byli zdraví, někdy i trénovaní? Že mě s nimi nemůže srovnávat, protože moje tělo napadl bacil dětské obrny v mých čtyřech letech a zakousl se do něho tak, že ho ode mě nikdy nikdo neoderve, i kdyby chtěl sebevíc!

Nevysvětlím mu to, protože chodím. Nejsem na vozejků, jako snaživí horolezci-vozičkáři. Pan Fuchs nepochopí, že s ním nechci jezdit na dovolené a vstřebávat zážitky, protože to pro mě znamená chodit a chodit. A jak mám k tomu ještě cokoli vstřebávat, když ujdou dvakrát pět set metrů, a jsem ráda, že si sednu? Nevstřebám nic. A ještě dostanu atak z únavy. Tečka.

Dětská obrna, proti které se začalo očkovat v letech 1957–1960, je hnusně zákeřná tím, že napadne nervovou soustavu. Mně byly čtyři roky, byl srpen, ten má tahle mrcha obzvlášť ráda a určitě má ráda i posvícenské koláčky, protože v Kolíně bylo ten den posvícení. Slaví se tu neděli, která je blíž k svátku Bartoloměje, protože v Kolíně máme chrám svatého Bartoloměje.

Chtěli jsme jít ke starým lázním na kolotoč, tak mi babička oblékala bílé podkolenky a mně levá noha pořád padala. Jednou. Podruhé. Potřetí jsem dostala od babičky pohlakev a urazila jsem se. Na dvou fotografiích z posvícení se tvářím našťvaně. Dost našťvaně. Jako bych tušila, že se do mě právě zakousl bacil dětské obrny a tím mi změnil celý život!

Večer jsem nic nejedla, byla jsem ubrečená, usínala jsem, a druhý den jsem se nemohla postavit. To už se bacil zvědavě producíroval v mém čtyřletém těle a rozhodoval se, kde všude se uvelebí.

Další den jsem se už postavila, pak jsem začala chodit, ale protože to nebylo ono, odvedli mě k doktorovi.

Ve středočeském kraji bylo v té době hodně případů dětské obrny. Některé děti i umřely. Já dopadla docela dobře. A zhruba do čtyřicítky jsem se tak i cítila. Zdravé nervy totiž vyšlou do zničených nebo částečně zničených nervů takzvané výhonky. A tyto výhonky udržují obrnáře v relativním pocitu zdraví. Ale po čtyřicítce začnou tyhle výhonky odumírat a to tak, že nenávratně.

Takže obrnář, který se do té doby švihácky proměnával na berlich, jde na vozejk, protože ho už ruce na berlich neunesou. Výhonky, které v nich do té doby měl, mu právě odumřely. Laicky řečeno se z většiny obrnářů (i ze mě) stávají po čtyřicítce chcípáčkové, protože začneme trpět tzv. post-poliomyelitickým syndromem. Ten se například projevuje i ataky únavy, a tak se nedivte, že mě děsí představa, jak se dostávám na invalidním vozečku, za pomoci svých svalů, na sebemenší kopeček...

Ale vysvětlujte tohle panu Fuchsovi, který nepochopí, že jsem byla v pětaticeti letech schopná ujet na kole i sedmdesát kilometrů za den i vylézt na Sněžku, a najednou mám atak z toho, že projdu supermarketem!

Podle něho jsem líná a vymýšlím si! Nic mi není! A nikdy mi nic nebylo! A když to občas, konečně, začne jakžtakž chápat, tak je jako na potvoru v televizi reportáž o dalším snaživci na vozečku, který se, se svaly jako beton, doslova vznáší cestou necestou na nejvyšší horu světa, zatímco já jsem ráda, že vůbec jdu...

Přátelé vozíčkáři, kolegové postižení, držme při sobě! Buďte k nám solidární! Sakra, to by vám to kolo vod vozečku upadlo, kdybyste se o nás, obrnářích, občas při svých výstupech na Mount Everest, zmínili? Stačí, když řeknete, že ti, co mají dětskou obrnu, jsou větší chcípáci než vy, i když vypadají proti vám relativně zdravě!

Pak snad i pan Fuchs konečně pochopí, co má doma...

Středa 9. březen 2011, 00.17 h

Příště si dej před Merunou pozor na to, co říkáš. Meruna je gay.

Mě opravdu nemůže nikdo podezírat, že bych měla něco proti gayům. Proboha, proč? Od čtyř let jsem slyšela od rodičů a od babičky, že náš soused je zase zavřený, protože je na kluky. A když zrovna zavřený nebyl, nosil mně a bráškově dárky, chodil k nám na návštěvu, dostal večeři, šel s tátou na pivo, babička mu prala.

V kolínském divadle, kde jsem pracovala od roku 1968, byla také pořádná hrst gayů, ale všichni „zakuklení“, jak říkám těm, kteří to o sobě neřeknou, i když to o nich všichni víme a oni vědí, že to víme.

V roce 2002 mi vyšla kniha povídek, Když muž miluje muže, ilustrovaná mým kamarádem Martinem Foretníkem, gayem z Brna, byla brzy rozebraná, a protože o ni byl pořád zájem, vydali jsme ji s mým panem nakladatelem podruhé, v roce 2009.

Píší mi moji čtenáři – gayové, od nás i z ciziny, naposledy Miloš ze Švýcarska, který mě se svým brazilským manželem zve pořád na návštěvu, prý se o mě budou starat jako o princeznu.

Mohla bych pokračovat, ale chci psát o Meruně.

Ten den jsem jela z Kolína do Prahy s dcerou Ritou. Byly jsme v kupé samy, povídaly si, a pak přišel pan průvodčí, kterého znám, usmál se na mě, nasál vzduch a pochválil mi parfém. Řekla jsem mu, co je to za značku a pochválila jsem mu jeho vůni. Navzájem jsme se očichali, pak nám zkontroloval jízdenky a odešel.

Rita je ode mě zvyklá na ledacos, tak si jenom odevzdaně vzdychla.

„Co to bylo?“

„Co asi? Můj známý. Gay.“

Tuhle historku jsem ještě ten den vypravovala u baru v Činoherním klubu. Bylo tam víc lidí, už ani nevím, co to tehdy bylo za akci, bylo tam i několik herců, kteří u nás nehrají, někteří z kolegů přidali své zkušenosti s gayi, já si vzpomněla i na jiné

vlakové historky s průvodčími-gayi, zasmáli jsme se a pak jsme šli zkoušet.

Po zkoušce za mnou přišel jeden kolega, že mi chce něco důvěrného říct.

„Příště si dej před Merunou pozor na to, co říkáš. Meruna je gay.“

Jako by mi říkal, příště před Merunou nemluv o tom, kdo umřel na rakovinu. Meruna ji má. Naplněná soucitem jsem přikývla.

„Jo. Jo. Dám si příště pozor.“

Kolega odešel, soucit zmizel a nastoupil vztek.

Jsem blbá! Proč jsem mu neřekla, hele, tak příště přede mnou nevykládejte vtipy o postižených, jo? Jsem přece postižená! Proč jsem mu to neřekla, sakra?

Protože tě to nenapadlo, uklidňovala jsem se rychle, protože nemám ráda, když mám vztek. A protože ti vtipy o postižených nevadí. Všichni přece vědí, že jsi postižená.

Tak proč tedy ten blbeček Meruna taky neřekne, že je gay, neposlechla jsem se a vztekala se dál. Být gayem přece není nemoc! To kolem něho budou všichni furt chodit po špičkách?!

Je mladý, vzpomeň si na sebe, pokračovalo moje klidné já. Nohu máš po obrně od čtyř let a až v pětatřiceti jsi byla schopná o ní mluvit. V pětatřiceti! Do té doby, když se tě někdo zeptal, co to, že kulháš, jsi odpovídala, blbě jsem šlápla! Pamatuješ se? Až v pětatřiceti ses svobodně nadechla a bez problémů jsi přiznávala, co schováváš v kalhotách a pod dlouhými sukněmi!

Dala jsem si za pravdu. Opravdu to tak bylo. Až když jsem měla dvě děti, syna a dceru, spadly ze mě komplexy. Definitivně. Dospěla jsem. Narovнала jsem se. Nadechla se.

A Meruna je ještě mladý.

Tak dobře.

Příště si dám před Merunou pozor na to, co říkám. Když je tedy ten zakuklený gay...

Čtvrtek 10. březen 2011, 21.52 h

Benjamin (1977–?)

aneb smrt v přímém přenosu

„Nemohla byste mi dojít koupit do večerky jedno krabicové víno?“

Pospíchala jsem domů, přijela jsem pozdě z Prahy a potřebovala jsem vyvenčit psa. Blondáčka, který mě zastavil a prosebně ke mně natahoval ruku, jsem znala z parku, kam po ránu chodím venčit našeho drsnosrstého jezevčíka.

„Nemohla byste mi dojít koupit do večerky jedno krabicové víno,“ opakoval úpěnlivě. Ty máš tedy k abstinentovi daleko, pomyslela jsem si, a zavrtěla jsem hlavou.

„Nemůžu, pospíchám domů, pes je tam od rána sám.“ Znovu ke mně natáhl ruku s penězi.

„Já tam totiž zůstal něco dlužný, oni by mi to nedali, dojdete mi tam, prosím vás?“ Zrychlila jsem.

„Musím vyvenčit psa, nemůžu.“ Vyděšeně se podíval na chodník kolem sebe.

„Jakého psa?! Kde?“ Zastavila jsem se.

„Bože, dítě, vy už máte ten svůj mozek úplně vypitý! Pes je doma! A já ho musím vyvenčit! Pospíchám!“ Omluvně zvedl ruce.

„Dobře, dobře... nezlobte se!“

Od té doby mě zdravil, zeptal se na pejska, jaká je to rasa, jednou si řekl o cigaretu, já mu ji dala, a on se mě na oplátku zeptal, co dělám.

„Nápovědu v divadle,“ řekla jsem, a když jsme se za dva dny v parku zase potkali, vítězně na mě ukázal.

„Učitelka!“ Zavrtěla jsem hlavou.

„Zkuste to ještě jednou.“ Chvilí přemýšlel.

„Něco v kultuře... řekněte mi, co!“

„Stejně to zapomenete. Máte pitím zničený mozek.“

„Mám,“ souhlasil smutně a já mu řekla, ať tolik nepije.

Asi za měsíc jsme se v parku potkali zase.

„Udělám vám radost,“ hlásil mi z dálky a mě napadlo, že se spletl. Určitě chtěl říct, udělejte mi radost a dejte mi cigaretu!

„Udělám vám radost,“ opakoval, když se u mě zastavil a sotva dýchal. „Mám čtrnáct dní horečku.“

Opravdu vypadal nemocně, ale spíš mě zarazilo, jak smutné má své bleděmodré, hezké oči.

„A proč myslíte, že mi tím uděláte radost?“

„Umřu.“ Chvilí jsme proti sobě stáli beze slova.

„Proč mě urážíte? Proč si myslíte, že budu mít radost, až umřete?“
Začal se omlouvat.

„To jsem řekl blbě. Já vím, že nebudete mít radost. Ale stejně zhebnu.“

„A proč byste měl umírat?“

„Játra. Mám zničený játra.“

„Kolik vám je?“

„Třicet dva.“

„Proboha, tak tolik nepijte! Můj bratr umřel, ještě mu nebylo třicet! Taky si zničil játra! Kdyby nepil, tak... Máte obrovskou šanci! Játra se dokážou zregenerovat!“ Přikývl.

„Já vím... Ale máma bude ráda, až umřu. Nesnáší mě.“

Bože...

„Neříkejte mi, že vaše matka bude ráda! To mi neříkejte! Jste přece její dítě!“ Jeho oči zesmutněly ještě víc.

„Vona mě nesnáší. Nikdy mě neměla ráda. Bude ráda, až zhebnu.“

„Tak to je tedy pěkná mrcha!“ Překvapeně se na mě podíval a pak se rozzářil.

„Fakt? Mrcha? Tak to jste první, kdo to řekl! Všichni nadávají jenom mně...“

„Jestli bude ráda, že umřete, tak je to mrcha. Nikde přece není psáno, že musíme své rodiče milovat! Když jsou špatní.“

Podívala jsem se na rozzářeného Benjamina – už jsem věděla, jak se jmenuje, i že bydlí s rodiči – a trochu jsem směr naší debaty změnila.

„Ale ono je to oboustranné, Benjamine! Ani rodiče nemusí milovat své děti jenom proto, že jsou jejich rodiče. I děti jsou totiž někdy špatné!“

Naše debata poněkud ztěžkla a ten mladý muž měl opravdu horečku. Nemůžu si hrát na soudce, pomyslela jsem si a radši jsem přešla na jeho pití.

„Slibte mi, že nebudete tolik pít.“ Vzdychl.

„To nemůžu.“

„Tak mi aspoň slibte, že to trochu omezíte!“ Podezřavě se na mě podíval.

„Jak trochu?“

„No... že třeba místo patnácti piv, vypijete jenom osm!“ Když radostí nadskočil, bylo mi jasné, že jsem mu nasadila laťku hodně příznivě.

„Tak dobře! To vám slibuju!“

Jak by se mu dalo pomoci? Někam ho zavřít, aby nepil? Je mu teprve třicet dva!

„Benjamine, proč někde nepracujete?“ Zatvářil se nešťastně.

„To máte těžký. Já jsem nikdy nikde nepracoval. Od školy. Ale teď budu chodit sbírat brouky!“

Brouky?!

„Vsadím se, že ti vaši brouci mají v sobě alkohol, co? Budete ho z nich vymačkávat? Nebo vycucávat?“ Urazil se.

„Ne! Ne! Žádný alkohol! To jsou brouci vzácní! A já je budu hledat.“

Asi za dva měsíce čekám ráno na autobus a vidím ho, jak si vesele vykračuje po mostě. Á, náš hledač brouků! Když mě uviděl, vesele si poskočil a já si řekla, stal se zázrak! Poprvé, co ho znám, je střízlivý! Jak je to možné?! Brouci! To ti brouci ho odnaučili pít! Došel ke mně a rozjařeně mě vyvedl z omylu.

„Byl jsem na záchytce! Jdu ze záchytky!“ Vzdychla jsem si.

„Bože, dítě, a já myslela, že jste konečně přestal pít, a že...“ Smutně mě přerušil.

„Ale víte, co se mi stalo? Ztratil jsem brouky!“ Víc říct nestačil, protože mi přijel autobus.

Přišla zima. V prosinci 2010 jsem ho viděla ležet před lékárnou. Byl mráz, sněžilo. Vešla jsem dovnitř.

„Venku leží Benjamin. Mám zavolat záchranku já nebo ji zavoláte vy?“ Paní lékárnice přikývla.

„Zavoláme my. Teď tady byl. To už je tenhle týden podruhé.“

V lednu jsem ho potkala skoro na stejném místě.

„Víte, odkud jdu,“ zeptal se mě rozjařeně, evidentně střízlivý. Věděla jsem to, a on mi to další větou potvrdil. „Ze záchytky. Už dvanáctý nezaplacený pobyt!“

Ušklíbala jsem se.

„To se máte čím chlubit, Benjamine. Ale dejte si pozor! Na příštím zastupitelstvu dám návrh, aby za dvacet nezaplacených pobytů na záchytce, byl trest smrti.“ Vykulil na mě svoje výjimečně střízlivé, bleděmodré a pořád hezké oči.

„To byste udělala?!“ Přikývla jsem.

„Jako zastupitelka to udělám.“ Když viděl, že to myslím vážně, smutně sklonil hlavu.

„Hm... tak to abych se nad sebou zamyslel.“

Pak jsem ho dlouho neviděla. Až dneska.

„Kde jste byl, Benjamine?“ Smutně vzdychl.

„Já byl... tam.“

„Kde?“

„V nemocnici. Dvakrát mě nahazovali. A když jsem se probral podruhé, tak vedle na posteli ležel Strejda, tedy, ne můj strejda, my mu říkáme Strejda, chodil s námi do hospody. Ležel vedle mě. Otevřel oči, podíval se na mě, řekl, ty seš tady taky, a umřel.“

„Umřel, když vás uviděl?“ Benjamin se rozesmál.

„Proboha, to snad ne! Jako že umřel, protože mě uviděl? To ne. Von byl hodně nemocnej. To mi potom řekli.“

Zadívala jsem se na něj. Je o něco mladší než můj syn. Má hezké oči. Příjemný hlas. A obličej, ve kterém má zapsané všechny prochlastané roky.

„Benjamine, prosím vás, přestaňte pít.“

„To ne! Nepřestanu. Mně to chutná. Ale nebudu pít tolik.“

„Hm... Tak jo. Napíšu o vás fejeton. Dám ho do knihy, co mi teď vyjde. A jestli se jim podaří vás ještě párkrát nahodit, tak vám tu knihu dám...“

Pátek 11. březen 2011, 23.55 h

Sem bejvalá komouška, tak si do mě podťe kopnout!

Kolik nás dneska ještě je? Milion určitě, když uvážíme, že před listopadem 1989 měla KSČ (Komunistická strana Československa) cca 1 700 000 členů a po 17. listopadu 1989 se její členská základna rozpadla, jako když propíchnete nafouknutý balónek.

Nebyli jsme tam všichni z prospěchu, ze strachu a už vůbec ne z přesvědčení.

Když mi nedávno opět přišel e-mail, ve kterém si do mě kopli, zeptala se mě dcera, která na podobné e-maily občas odpovídá za mě, proč jsem tam vlastně vstupovala.

„Protože Petr Herman, herec kolínského divadla, na mě v roce 1977 v divadelním klubu ukázal a řekl, jedině tahle holka nás může zachránit. Musí se dát k nim.“

Dcera se ušklíbla.

„Aha, takže zase ta tvoje obětavost.“

Když si do mě nedávno v diskuzi pod mým blogem opět kdosi kopl, a pro změnu se mě tam zastal můj syn, dostala jsem vztek. Rodiče by neměli nechávat svým dětem dluhy. Dokážu se bránit sama.

Ano, jsem bejvalá komouška. Nemusela jsem tam lézt. Ale to nešlo, nelézt tam, když v té době v kolínském divadle rozhodovalo šest členů strany o nás všech, co jsme v divadle pracovali!

V roce 1970 byly v celé zemi, tedy i v kolínském divadle, tzv. prověrky. Každý člen KSČ musel na těchto prověrkách říct (jednoduše řečeno), že souhlasí s tím, že k nám 21. srpna 1968 přišli Rusové.

ZO KSČ (Základní organizace KSČ) v kolínském divadle měla tehdy kolem 30 členů, protože během roku 1968 vstoupilo do strany víc jak dvacet lidí, herci, dramaturgové, režiséři a další zaměstnanci divadla, v domnění, že teď už to bude jenom lepší a lepší.

A při těchto prověrkách v roce 1970 byli tihle všichni ze strany zase rychle vyškrtnutí nebo vyloučení, protože nesouhlasili s tím, že k nám 21. srpna 1968 přišli Rusové. Zůstali ale

pracovat v divadle dál, pouze režisér Karel Lhota, který v roce 1969 zrežíroval hru, Máme tady husary! (hrála se 4 × a pak byla zakázaná), dostal výpověď a s ním i jeho manželka, herečka Vlasta Mlynářová.

V polovině sedmdesátých let přišel do divadla příkaz z KV KSČ (Krajský výbor). Pokud nezaložíte ZO SSM (Základní organizace Socialistického svazu mládeže) bude divadlo zrušené.

Když jsem se v září 1975, po půlroční mateřské dovolené, vrátila do divadla, svazáci už „byli založení“, ale nebyli aktivní politicky, angažovali se umělecky. Na jeviště, do zkušebny a do divadelního klubu zvali různé umělce, kapely, divadla.

Tehdejší předseda ZO SSM (herec) bydlel v Kolíně v podnájmu, a když splnil úkol a založil v divadle ZO SSM, byl mu v Kolíně přidělený byt, který okamžitě vyměnil za Prahu, a protože si půl roku před tím všiml frustrované náповědy, které se nepovedlo manželství, poprosil ji, aby vstoupila do ZO SSM a stala se hospodářkou.

Udělala jsem to a na večerních akcích jsem prodávala vstupenky, byla jsem pořadatelkou, dělala vyúčtování, vybírala příspěvky, a když šikovný herec zamával Kolínu, strčil mi do ruky své veslo předsedy...

Ve druhé polovině sedmdesátých let začalo přituhovat a dvacítká vyloučených či vyškrtnutých herců a režisérů se oprávněně bála, že budou z divadla vyhozeni. A tak se všichni stali svazáky. Měli jsme nejvyšší věkový průměr členské základny v republice, protože našemu nejstaršímu svazákovi bylo pětáctýřcet...

Nicméně jsme kolem této ohrožené dvacítky trochu zklidnili vlny a navíc jsme si mysleli, že budeme mít jako svazáci vliv na to, co se v divadle děje, protože v té době stále o všem rozhodovalo šest komunistů, kteří při prověrkách v roce 1970 souhlasili s tím, že k nám 21. srpna 1968 přišli Rusové. Bohužel jsme se mylili. Ovlivnit jsme nemohli vůbec nic ani jako svazáci.

Koncem sedmdesátých let začalo přituhovat ještě víc, a když jsme jednou v klubu řešili opět to, že šest lidí pořád rozhoduje o nás, ale bez nás, padla věta herce Petra Hermana, jednoho z té

dvacítky vyloučených ze strany, který se ve svých dvaadvaceti letech stal svazákem.

„Jedině tahle holka nás může zachránit. Musí se dát k nim.“

Tak jsem té divadelní, šestičlenné komunistické buňce řekla, že k nim chci jít.

Rok trvalo, než mě OV KSČ (Okresní výbor) schválil jako kandidáta. Nechtěli mě, patřila jsem ke kolínským bohémům, můj bratr 21. srpna 1968 položil před ruský tank ruskou vlajku a 21. srpna 1969 rozdával na kolínském náměstí lístečky, na kterých bylo napsáno: PST! Nakonec mě vzali.

Rok jsem byla mezi těmi šesti zoufale sama a jediné, co jsem mohla dělat, že jsem vynášela ze stranických schůzí všechno, o čem se tam jednalo, a na stranické schůzi jsem přinášela všechno, co mi herci a režiséri poradili. Pomalu nás přibývalo, takže nakonec bylo v osmdesátých letech v ZO KSČ (Základní organizace Komunistické strany Československa) dvanáct komunistů.

Šest „našich“ a šest „jejich“.

Když v roce 1987 končil starý předseda ve své funkci, předsedkyní ZO KSČ chtěla dělat jistá osoba z „jejich“ šestky. Věděli jsme, že by to byla smrtící tsunami, tak jsem to vzala já a naše šestka posílila.

Vám, kteří jste si právě teď do mě kopli, vám chci říct, že mě 21. listopadu 1989 zvolili všichni zaměstnanci kolínského divadla (cca 100 lidí) do stávkového výboru. Kdepak jste ten den byli vy, kopálisti?

Byla jsem možná jediná předsedkyně ZO KSČ v celé republice, která byla zároveň ve stávkovém výboru. Byla jsem možná jediná v naší republice, kdo zažíval události listopadu 1989 na obou stranách barikády. V kolínském divadle i v budově OV KSČ (Okresní výbor KSČ), který byl hned vedle divadla.

Všechno z těch sametových dnů jsem si psala. To nešlo nepsat.

Nejsem výjimka. Lidí, kteří „tam“ vlezli, aby mohli ve své fabrice, v družstvu, na dílně, ve škole, v divadle, v kanceláři, alespoň něco ovlivnit, bylo hodně. Snažili jsme se, aby ti, kteří s námi